apyrankė, žalvarinė ir geležinė diržų sagtys, įmovinis kirvis, ietigalis profiliuota plunksna, 2 peiliai – kovos „prūsų“ tipo ir naudotas buityje, geležinis smeigtukas.

Kalniškių kapinyne aptikti V–VI a. kapai jau ribojasi su ūkininko E. Foso sodo Š dalimi. Tai teritorija, esanti už saugomų kapinyno ribų. Artimiausiu metu reikėtų patikrinti, ar yra kapų teritorijoje, nusidriekusioje į P–PR, t. y. jau už išimtos iš žemės ūkio naudmenų teritorijos.

Vytautas KAZAKEVIČIUS

Investigation results of Kalniškės cemetery

In 1998-1999 the LIH excavated the area of 296,5 m² in Kalniškės cemetery of Raseiniai district. The total of 33 burials were unearthed. Judging from the burial items, they date to the 5th-6th century.

Vytautas KAZAKEVIČIUS

KEJĖNŲ KAPINYNO KASINĖJIMAI 1999 M.

Kejėnų kapinynas (Raseinių r., Ariogalos sen.) yra Kejėnų kaimo P pakraštyje, apie 1 km į Š nuo senojo žemaičių plento Kaunas–Klaipėda. Jis buvo įrengtas kairiajame Šventupio kranto kyšulyje. Šio kyšulio Š dalis nukasta naudojant žvyro karjerą, iš V status šlaitas remiasi į plentą, vedantį iš žemaičių plento į Milašaičius, o P ir R senkapio šonai stačiais šlaitais leidžiasi į Šventupio slėnį. Į R–PR nuo kapinyno yra 17 pilkapių, vietinių žmonių vadinamų švedkapiais, o kiek atokiau nuo šių archeologijos paminklų esantis piliakalnis vadinamas Kaukuru, Švedų bokštu.

Kapinynas archeologams žinomas nuo 1936 m., kada vietos gyventojas VDKM padovanojo kalaviją rombo formos buožele, balno kilpą, ietigalį, žąslus (inv. Nr. 1001: 1–3, 1011). Dirbiniai aptikti kasant bulvėms duobes V kapinyno kalvos dalyje.

1970 m. tuometinis Kauno valstybinis istorijos muziejus kasinėjo kapinyną ir greta esančius pilkapius. Tyrinėjimų metu rastą medžiagą ekspedicijos vadovas J. Antanavičius trumpai paskelbė spaudoje (žr. *AETL 1970 ir 1971 metais*, V., 1972, p. 51–56). Tuo metu buvo ištirtas 250 m²

plotas, atidengtas 81 kapas, iš jų 3 sudegintų, 72 nedegintų žmonių kapai bei 6 žirgų griautiniai kapai. Aptikta apie 300 dirbinių. Degintiniai kapai datuojami XI–XIV, griautiniai kapai – XV–XVIII a. Žirgų kapų tiksliau datuoti tyrinėjimų autorius nesiryžo, nes jie smarkiai suardyti.

1999 m. kapinyno Š pakraštyje, į Š nuo 1970 m. tyrinėtų perkasų, buvo iškastos dar 3 perkasos ir 12 šurfų, iš viso 250 m^2 plotas. Rasti 5 sudegintų mirusiųjų kapai, 11 griautinių žmonių kapų bei 2 žirgų griautinių kapų liekanų. Visame tyrinėjimų plote po nestora miškožemio velėna aptikta daug nedegintų ir sudegintų žmonių kaulų fragmentų, smulkių geležinių ir žalvarinių dirbinių dalių. Iš viso tyrinėjimų metu rasta apie 80 radinių.

Sudegintiems buvo iškasamos apskritos 60×60, 70×70 cm dydžio arba ovalo formos 80×55, 115×70, 300×150 cm dydžio, iki 80 cm gylio duobės, kuriose tarp degėsių, angliukų ir pelenų aptinkama sudegintų kaulų, susilydžiusių žalvarinių dirbinių dalių bei apdegusių geležinių daiktų, kaip, pvz., žalvarinių pasaginių segių, verpstukų dalių, žiedų fragmentų, apkaliukų, skardelių, įvijų, mėlyno stiklo ir emalės karolių, sagčių, keramikos ir kt. Degintiniai kapai datuotini XII–XIII a.

Griautinių kapų duobės iš aplinkinės žemės neišsiskyrė. Mirusieji laidoti galvomis į PV ir V, aukštielninki, ištiestomis kojomis bei rankomis, rečiau rankos būdavo sulenktos ir sudėtos ant juosmens bei dubens. Karstų pėdsakų nepastebėta. Griautiniuose kapuose įkapių nedaug. Jų rasta 7 kapuose. Daugiausia tai geležiniai kriauniniai peiliai (k. Nr. 75, 78, 79, 82). Žalvarinių juostinių žiedelių buvo kapuose Nr. 75, 82. Įvijinis žiedelis aptiktas kape Nr. 76. Tame pačiame kape buvo ir geležinis įtveriamasis žeberklinis ietigalis. Dviejuose kapuose (Nr. 78 ir 82) rasta labai sunykusių monetų. Kape Nr. 80 buvo žalvarinė stačiakampė diržo sagtis. Kiti kapai be įkapių. Griautiniai kapai su įkapėmis datuotini XIV–XVI a. I puse, kapai be įkapių – XVII–XVIII a.

Žirgų griautiniai kapai aptikti po degintiniais kapais. Abu žirgų kapai labai suardyti, išlikę nedaug kaulų, gulinčių anatomine tvarka. Iš jų galima spėti, jog žirgai palaidoti ŠV ir PR kryptimis. Žirgo kape Nr. 7 buvo žalvarinės vytinės antkaklės gabalas. Prie žirgo kapo Nr. 8 likučių nieko nerasta. Žirgų kapai datuotini degintiniams žmonių kapams analogišku laikotarpiu, t. y. XII–XIII a.

Kejėnų kapinynas yra įdomus XI–XVIII a. kultūros paveldo objektas, kurį būtina išsaugoti.

Vytautas KAZAKEVIČIUS

Excavation of Kejėnai cemetery

In 1999 the LIH explored the area of 250 m² (3 trenches and 12 test pits) in Kejėnai cemetery (Raseiniai district). Five cremations, eleven inhumations and remains of 2 horse skeletons were uncovered. The cremations date to the 12th-13th century whereas the inhumations with burial items – to the 14th-16th century.

Linas KVIZIKEVIČIUS

MAŽŲJŲ PAKALNIŠKIŲ KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1998 M.

LII archeologinė ekspedicija 1998 m. gegužės mėn. vykdė archeologinius tyrinėjimus Jurbarko r., Veliuonos sen. esančiame Mažųjų Pakalniškių (AV 1961) kapinyne.

Archeologinių tyrinėjimų tikslas – patikrinti šio neaiškios chronologijos kapinyno dalį, patekusią į privačią Z. Brazauskienės namų valdą.

Apie Mažųjų Pakalniškių kapinyną archeologinėje visuomenėje sužinota 1965 m. Tais metais Veliuonos kapinyną kartu su archeologu A. Tautavičiumi tyręs M. Michelbertas sužinojo, kad Pakalniškių kaimo gyventojo P. Eimučio sodyboje kasant žvyrą buvo rasta žmonių kaulų ir keletas bronzinių apyrankių (žr. Michelbertas M. Ataskaita už vykdytus kasinėjimus 1965 m. liepos–rugpjūčio mėn. Veliuonos kapinyne, Jurbarko r., Vilnius, 1966, *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 2132). Kelios apyrankės dar prieš Antrąjį pasaulinį karą buvo atiduotos senienų rinkėjui, o kitos išsimėtė.

Tais metais rugpjūčio mėn. viduryje M. Michelbertas aptartoje vietoje atliko tyrinėjimus. P. Eimučio sūnus parodė vietą, kur jis, būdamas vaikas, kasė duobę ir rado kažkokių kaulų. Ten buvo iškasta kelių kvadratinių metrų duobė, radinių nerasta. 1980 m. kapinyną lankė MMT (vadovas B. Dakanis). Tuokart buvo apklaustas P. Kučinskas. Remiantis surinktomis žiniomis, kapinynas 1980 m. lapkričio 14 d. buvo įrašytas į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (AV 1961). 1990 m. kapinyne vėl lankėsi MMT archeologai (vadovas S. Berulis, žr. *LII Rankraštynas*, f. 1, Nr. 1719, p. 27). P. Kučinskas (tuo metu gyveno šalia) patvirtino, kad prieš karą kapinyne rasta auksinių apyrankių ir antkaklių (žr. Berulis S. *1990 metų MMT žvalgomosios*